

Bruksela, dnia 5.12.2012
COM(2012) 728 final

**KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY,
EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU
REGIONÓW**

W kierunku ram jakości dla staży

**Drugi etap konsultacji z partnerami społecznymi na szczeblu europejskim
na podstawie art. 154 TFUE**

{SWD(2012) 407 final}

{SWD(2012) 408 final}

**KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY,
EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU
REGIONÓW**

W kierunku ram jakości dla staży

**Drugi etap konsultacji z partnerami społecznymi na szczeblu europejskim
na podstawie art. 154 TFUE**

1. WPROWADZENIE

Celem niniejszego komunikatu jest zebranie opinii partnerów społecznych na szczeblu UE, zgodnie z art. 154 ust. 3 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE), na temat treści wniosku Komisji w sprawie europejskich ram jakości dla staży, oraz zwrócić się do nich z zapytaniem, czy wyrażają chęć rozpoczęcia negocjacji przewidzianych w artykule 154 ust. 4 TFUE.

W komunikacie „W kierunku odnowy gospodarczej sprzyjającej zatrudnieniu”¹ z dnia 18 kwietnia 2012 r. (pakiet dotyczący zatrudnienia) Komisja zapowiedziała, że przedstawi wniosek dotyczący zalecenia Rady w sprawie ram jakości dla staży do końca 2012 r. Jednocześnie rozpoczęto konsultacje społeczne² w celu zgromadzenia opinii różnych zainteresowanych podmiotów na temat zapotrzebowania na taką inicjatywę, jej zakresu, kształtu i możliwej treści. W ramach konsultacji społecznych otrzymano ponad 250 odpowiedzi, z których 29 zostało przesłanych przez organy administracji krajowej i regionalnej (ministerstwa i agencje), 8 – przez związki zawodowe, 40 – przez organizacje pracodawców i przedstawiciele biznesu, 14 – przez organizacje młodzieżowe (patronackie), 33 – przez placówki oświatowe, 11 – przez inne organizacje oraz 117 – przez osoby prywatne. Przeważała opinia, że staże pełnią istotną rolę w płynnym przechodzeniu z etapu zdobywania wykształcenia do życia zawodowego oraz że istnieje zapotrzebowanie na wysokiej jakości staże. Związki zawodowe, środowisko organizacji pozarządowych, większość placówek oświatowych, osoby prywatne oraz kilka rządów krajowych wyraziły swoje poparcie dla ram jakości dla staży.

W odpowiedziach przesłanych w trakcie konsultacji społecznych europejscy partnerzy społeczni zwrócili się z prośbą, aby przeprowadzić z nimi formalne konsultacje w sprawie możliwego kierunku działań w ramach procedury ustanowionej w art. 154 i 155 TFUE. Zgodnie z tymi artykułami, zanim Komisja przedłoży wnioski dotyczące dziedziny polityki społecznej, ma obowiązek przeprowadzenia konsultacji z partnerami społecznymi.

Komisja przyjęła wniosek partnerów społecznych, podkreślając, że mogą oni odegrać kluczową rolę w opracowaniu i wdrażaniu ram jakości dla staży. W dniu 11 września 2012 r.

¹ COM(2012) 173 final.

² SWD(2012) 99 final.

na pierwszym etapie konsultacji europejscy partnerzy społeczni zostali poproszeni o przedstawienie swoich opinii na temat możliwego kierunku działań UE. Uwzględniając otrzymane odpowiedzi, Komisja rozpoczyna obecnie drugi etap konsultacji dotyczący treści wniosku³.

W niniejszym komunikacie podsumowano główne wyniki pierwszego etapu konsultacji, jak również ostatnie informacje na temat problemów dotyczących jakości staży. Następnie opisano różne warianty działań na szczeblu UE. Aby pomóc partnerom społecznym w przygotowaniu odpowiedzi na pytania w ramach konsultacji, niniejszemu komunikatowi towarzyszy dokument analityczny, w którym zawarto dodatkowe informacje i analizy (np. określenie rodzajów staży, ich kosztów i korzyści, przedstawienie opinii zainteresowanych podmiotów, definicję zagadnienia i określenie celów polityki)⁴.

Pod pojęciem stażu rozumiany jest ograniczony okres praktyk zawodowych w przedsiębiorstwie, instytucji publicznej lub organizacji niekomercyjnej, odbytych przez studentów lub młodzież, którzy niedawno zdobyli wykształcenie, w celu uzyskania cennego doświadczenia praktycznego przed podjęciem stałego zatrudnienia. Istnieje pięć głównych – częściowo się pokrywających – rodzajów staży: staże podczas nauki; staże będące częścią obowiązkowego szkolenia zawodowego (np. w dziedzinie prawa, medycyny, nauczania, architektury, księgowości itp.); staże stanowiące część aktywnej polityki rynku pracy; staże na wolnym rynku; staże zagraniczne.

Choć decyzję dotyczącą zakresu inicjatywy pozostawiono partnerom społecznym, celem inicjatywy mogłyby być staże na wolnym rynku, jako że stanowią one segment przysparzający największych trudności. Istnieją jednak alternatywne rozwiązania: zakres środków można rozszerzyć lub ograniczyć tak, aby miał zastosowanie np. tylko do staży zagranicznych lub staży powyżej pewnego okresu. Ponadto należy zadać pytanie, czy cechy szczególne sektorów uzasadniałyby przystosowanie lub ograniczenie środków jedynie do pewnych branż.

2. PIERWSZY ETAP KONSULTACJI Z PARTNERAMI SPOŁECZNYMI

Istnieje powszechna zgoda wśród unijnych partnerów społecznych co do tego, że staże odgrywają istotną rolę w płynnym przechodzeniu z etapu zdobywania wykształcenia do życia zawodowego, w szczególności w kontekście kryzysu. W 2010 r. partnerzy społeczni z różnych sektorów ustalili, że ich kluczowym działaniem w ramach porozumienia ramowego w sprawie rynków pracy sprzyjających włączeniu społecznemu będzie wspieranie częstszego zawierania umów dotyczących przyuczania do zawodu i staży, na bardziej korzystnych

³ Możliwe są następujące wyniki tej procedury: partnerzy społeczni mogą rozpocząć negocjacje i osiągnąć niezależne porozumienie lub też mogą zwrócić się do Komisji o przygotowanie wniosku legislacyjnego na podstawie ich porozumienia. Jeśli partnerzy społeczni nie osiągną porozumienia lub postanowią nie rozpoczynać negocjacji, Komisja musi ocenić sytuację i podjąć decyzję, czy przedłożyć swój wniosek w tej sprawie.

⁴ SWD(2012) 407 z dnia 5 grudnia 2012 r.

warunkach. Wszyscy respondenci są zgodni co do tego, że partnerzy społeczni pełnią istotną rolę we wspieraniu przyznawania staży i wzywają Komisję do zapewnienia środków finansowych w celu zwiększenia liczby staży, w tym poprzez uruchomienie szeroko zakrojonych programów na szczeblu UE. Z pierwszego etapu konsultacji wynika jednak, że istnieje rozbieżność opinii dotyczących zapotrzebowania na inicjatywę UE, jej zakresu, formy, jaką miałyby przyjąć, oraz głównych elementów jakości, jakie miałyby być objęte inicjatywą.

Związki zawodowe uważają, że działania unijne dotyczące staży są bezwzględnie konieczne. ETUC⁵ wyraża duże zaniepokojenie z powodu wysokiej liczby młodych osób, które pozostają na stanowiskach w ramach stażu nieraz na kilka lat. Zbyt często takie osoby nie mają ani ustalonego statusu ani żadnych praw do ochrony socjalnej, ponadto zarabiają znacznie poniżej minimalnego wynagrodzenia za pracę. Innymi słowy, wykonują oni takie same zadania jak osoby zatrudnione, lecz nie otrzymują porównywalnych korzyści. Dlatego też ETUC domaga się, aby w celu rozwiązania tych problemów ustanowiono ramy jakości i uwzględniono je w ustawodawstwie lub układzie zbiorowym. ETUC zgadza się z przeprowadzoną przez Komisję analizą, względnie ustaloną definicją elementów jakości określonych w dokumencie konsultacyjnym (umowa o staż, jasne cele i treść, ograniczony czas trwania, stosowne zabezpieczenie społeczne, adekwatne wynagrodzenie itp.) oraz podkreśla, że partnerzy społeczni muszą być aktywnie zaangażowani w ten proces na każdym etapie i na każdym szczeblu. ETUC podkreśla także potrzebę monitorowania zgodności z przyszłymi ramami jakości.

Organizacje pracodawców przyjęły bardziej sceptyczne stanowisko i podkreśliły potrzebę jasnego rozróżnienia staży i przyuczania do zawodu. Organizacja *BusinessEurope* wyraziła wątpliwość, czy zapotrzebowanie na inicjatywę UE jest uzasadnione. Organizacje pracodawców zgadzają się co do tego, że mogą się pojawić obawy dotyczące jakości niektórych staży, lecz ich zdaniem można je zlikwidować na szczeblu krajowym lub regionalnym. Ich zdaniem UE nie ma wystarczających uprawnień, w szczególności w kwestii ustalania wynagrodzenia.

BusinessEurope twierdzi, że ustalenia dotyczące wynagrodzenia i zabezpieczenia społecznego nie mogą wchodzić w zakres kompetencji UE, a zresztą małe przedsiębiorstwa miałyby problemy z ich stosowaniem. Mimo że uznaje się, że staże przynoszą znaczne korzyści MŚP (w szczególności oferując możliwość sprawdzenia potencjalnych przyszłych pracowników, zatrudnienia i zatrzymania wysoko wykwalifikowanych pracowników oraz poprawy wizerunku przedsiębiorstwa stosunkowo niskim kosztem), UEAPME⁶ podkreśla, że małe przedsiębiorstwa są narażone na szczególne trudności, oferując staże, z uwagi na stosunkowo wyższe koszty. CEEP⁷ popiera ramy jakości na poziomie UE w postaci zestawu nadrzędnych zasad.

⁵ Europejska Konfederacja Związków Zawodowych.

⁶ Europejskie Stowarzyszenie Rzemiosła oraz Małych i Średnich Przedsiębiorstw.

⁷ Europejskie Centrum Przedsiębiorstw Publicznych.

BusinessEurope i UEAMPE uważają, że ramy powinny być wystarczająco elastyczne, aby były one dopasowane do różnorodnych krajowych systemów i praktyk. Pojawiają się obawy dotyczące nadmiernego obciążenia programów staży zbyt dużą liczbą procedur prawnych lub administracyjnych, które mogłyby zniechęcić przedsiębiorstwa do przyjmowania stażystów, a tym samym pozbawić młodych ludzi cennych możliwości zdobywania doświadczenia zawodowego.

Istnieje powszechna zgoda co do tego, że większość zgłoszonych problemów dotyczy staży na wolnym rynku i kilka organizacji (w tym wiele organizacji pracodawców) proponuje ograniczenie ram w taki sposób, aby obejmowały tylko staże na wolnym rynku.

Na posiedzeniu komitetu ds. dialogu społecznego w dniu 23 października 2012 r. *BusinessEurope*, CEEP i UEAPME wyraziły gotowość pracodawców UE do rozpoczęcia dyskusji na temat staży w ramach autonomicznych negocjacji partnerów społecznych w UE w sprawie ram działania na rzecz zatrudnienia młodzieży. ETUC wyjaśniła, że mimo iż jest w pełni zaangażowana w negocjacje partnerów społecznych UE dotyczące ram działania i z zadowoleniem przyjęła inicjatywę Komisji na rzecz dążenia do stworzenia ram jakości dla staży, uważa, że dyskusje prowadzone przy okazji określania ram działania nie są na obecnym etapie odpowiednim forum dla negocjacji w sprawie staży na podstawie art. 154 TFUE. Obydwie strony podkreśliły, że stanowiska, które wyraziły na pierwszym etapie konsultacji, nie przesądzą o ich stanowiskach na (możliwym) drugim etapie konsultacji.

3. PROBLEMY ZWIĄZANE ZE STAŻAMI

Mimo że staże przynoszą korzyści nie tylko stażystom, lecz również pracodawcom oraz ogółowi społeczeństwa, wszystkie instytucje UE wyraziły obawy dotyczące efektywności, dostępności i jakości staży. W 2010 r. Parlament Europejski przyjął rezolucję wzywającą w szczególności do podniesienia jakości i zapewnienia bezpieczeństwa staży oraz ustanowienia Europejskiej karty na rzecz jakości określającej minimalne standardy dla staży w celu zapewnienia ich wartości edukacyjnej oraz uniknięcia przypadków wykorzystywania stażystów⁸. W kwietniu 2012 r. Komisja Europejska ogłosiła w pakiecie dotyczącym zatrudnienia⁹, że do końca 2012 r. przedstawi wniosek w sprawie ustanowienia ram jakości dla staży. W czerwcu 2012 r. Rada Europejska stwierdziła, że „kluczowe znaczenie ma zajęcie się bezrobociem osób młodych, w szczególności dzięki inicjatywom Komisji w zakresie gwarancji dla młodzieży i ram jakości praktyk zawodowych”¹⁰.

Wysokie zainteresowanie polityczne tą sprawą wynika z faktu, że znaczna część staży dotknięta jest problemami obejmującymi takie kwestie, jak niedobór treści dydaktycznych, brak wynagrodzenia lub niskie wynagrodzenie, niezadowalające warunki dotyczące aspektów innych niż wynagrodzenie/rekompensata kosztów (takie jak np. warunki pracy poniżej

⁸ EP 2009/2221(INI) z 14.6.2010.

⁹ COM(2012) 173 z 18.4.2012.

¹⁰ EUCO 76/12, 28-29 czerwca 2012 r.

standardów). Ponadto istnieją problemy związane z niskim poziomem mobilności stażystów wewnątrz UE¹¹.

We wszystkich państwach członkowskich stopa bezrobocia wśród osób młodych jest znacznie wyższa niż wśród pozostałej części ludności w wieku produkcyjnym – średnio o dwa razy. Wynika to z szeregu przyczyn, w szczególności z braku doświadczenia zawodowego osób dopiero wchodzących na rynek pracy. To podkreśla znaczenie, jakie mają staże w płynnym przechodzeniu z etapu zdobywania wykształcenia do życia zawodowego i, ostatecznie, we wspieraniu zmniejszania bezrobocia osób młodych. Skuteczne ramy jakości powinny zawierać wytyczne pomagające pracodawcom w udostępnianiu większej liczby staży, które zarówno przyniosą korzyści ich działalności, jak i zapewnią stażystom dobry start na rynku pracy.

Z drugiej strony staże niskiej jakości, które nie zwiększają szans stażysty na zatrudnienie, nie zapewniają minimalnego poziomu ochrony i są wykorzystywane do zastępowania istniejących miejsc pracy niskopłatnymi stanowiskami w ramach stażu, mogą zniechęcić młodych ludzi do inwestowania w staże i spowodować zakłócenia na rynku pracy. W szeregu państw członkowskich zawieranie umowy o staż określającej prawa i obowiązki stron nie jest wymagane, co oznacza, że niektórzy stażyści (25 % według badania przeprowadzonego w ramach Europejskiego Forum Młodzieży w 2011 r.) nie posiadają żadnych pisemnych zobowiązań umownych z przyjmującą ich organizacją.

Jeśli chodzi o rekompensatę kosztów i wynagrodzenie, zapewnienie stażu wysokiej jakości powoduje koszty dla pracodawcy. Niemniej jednak wynagrodzenie stanowi istotny element decydujący o jakości. Brak wynagrodzenia w przypadku dużej części staży wzbudza obawy dotyczące równości dostępu, jako że osoby znajdujące się w gorszej sytuacji społeczno-ekonomicznej mogą w rezultacie być wykluczone z uczestniczenia w stażach.

Kolejnym problemem jest rozpowszechniające się zjawisko wielokrotnych staży polegające na tym, że młoda osoba musi czasami odbyć kilka staży, zanim będzie mogła wejść na rynek pracy. Z ankiety przeprowadzonej w ramach Europejskiego Forum Młodzieży wynika, że 37% respondentów odbyło co najmniej trzy staże. Brak wynagrodzenia lub niskie wynagrodzenie w połączeniu ze zjawiskiem wielokrotnych staży również budzi obawy związane z faktem, że pracodawcy wykorzystują staże jako formę bezpłatnego zatrudnienia.

Obecnie stosunkowo niewiele młodych osób odbywa **staże w innym państwie**. Z badania Eurobarometru za 2011 r. wynika, że 53% młodych osób w Europie jest gotowych lub chętnych do pracy w innym państwie członkowskim UE.¹²

¹¹ Komisja Europejska (2012): Badanie kompleksowego przeglądu przepisów dotyczących staży w państwach członkowskich (zwane dalej „badaniem nt. staży”).

¹² Doświadczenia z prowadzenia programów Erasmus i Leonardo da Vinci pokazują, że jest wielu studentów chętnych do odbycia praktyki za granicą, ponieważ zapotrzebowanie ze strony potencjalnych stażystów znacznie przekracza dostępne środki budżetowe.

Główne przeszkody w działaniach na rzecz mobilności transgranicznej są związane z brakiem przejrzystych i łatwo dostępnych informacji dotyczących warunków prawnych i administracyjnych oraz trudnościami w znalezieniu organizacji, które przyjmowałyby stażystów o profilu pasującym do ich potrzeb. Brak informacji o jakości staży jest rzeczywiście bardziej dotkliwy w przypadku **staży zagranicznych**. W badaniu nt. staży wykryto duże różnice pod względem uregulowań rynku pracy i przepisów dotyczących staży w poszczególnych państwach członkowskich. Brak wiedzy zagranicznych stażystów o warunkach panujących na lokalnym rynku znacznie utrudnia zrozumienie i wykonywanie przysługujących im praw.

Zainteresowanie pracą za granicą, jakie wykazują młode osoby, a jednocześnie niski udział staży zagranicznych w ogólnej liczbie staży wskazują, że niepewność dotycząca warunków pracy za granicą może mieć istotne (negatywne) oddziaływanie. Jeśli młoda osoba nie wie, czego może oczekiwać podczas stażu zagranicznego pod względem warunków, kształcenia, zabezpieczenia społecznego, wynagrodzenia itp., jej gotowość do wzięcia udziału w takim stażu będzie ograniczona. Oznacza to utracone możliwości dla stażysty (a później – pracownika) jeśli chodzi o nowe umiejętności i doświadczenia oraz stanowi przeszkodę dla mobilności wewnątrz UE.

4. ZAPOTRZEBOWANIE NA DZIAŁANIE UE DOTYCZĄCE STAŻY

Biorąc pod uwagę sytuację młodych osób na rynku pracy UE oraz opisane wyżej problemy, istnieje pilna potrzeba poprawy jakości staży poprzez zaangażowanie partnerów społecznych oraz udzielenie wskazówek państwom członkowskim. Konieczne jest rozwiązanie problemu wysokiego poziomu bezrobocia wśród młodzieży i zmniejszenie niedopasowania umiejętności do potrzeb na europejskim rynku pracy poprzez ułatwienie przejścia z etapu kształcenia do życia zawodowego oraz zniesienie przeszkód dla mobilności. Niniejszy komunikat został przyjęty jako część pakietu dotyczącego zatrudnienia młodzieży obejmującego inicjatywy na rzecz gwarancji dla młodzieży, mobilności i przyuczania do zawodu¹³.

W ramach europejskiego semestru na 2012 r. 22 państwa członkowskie otrzymały skierowane do nich zalecenia mające na celu w szczególności poprawę sytuacji młodych ludzi na rynku pracy¹⁴. Staże wysokiej jakości przyczyniają się do zwiększenia szans młodych osób na rynku pracy i stanowią istotny krok na drodze do zdobycia stałego zatrudnienia.

Działania UE będą wspierały państwa członkowskie we wdrażaniu wytycznej nr 8 dotyczącej zatrudnienia w ramach strategii „Europa 2020”, w szczególności poprzez uruchomienie programów wspomagających absolwentów w poszukiwaniu pierwszej pracy lub dalszych możliwości kształcenia czy stażu. Ponadto, jeżeli instytucje ponadnarodowe obejmą funkcję

¹³ COM(2012) 727 z dnia 5 grudnia 2012 r.

¹⁴ Szczegółowy przegląd zaleceń dotyczących młodzieży znajduje się w załączniku II do dokumentu SWD(2012) 406 z 5 grudnia 2012 r.

koordynującą i wspierającą, szybciej będzie można opracować definicję standardów jakości uznanych w skali międzynarodowej. UE ma ku temu najlepsze warunki, jako że wydaje się, że obecnie nie są prowadzone działania na rzecz spontanicznego ustanowienia międzynarodowych standardów jakości lub takie działania są bardzo ograniczone. Rozwiązanie obejmujące całą UE przyniosłoby również oczywiste korzyści w odniesieniu do wewnątrzunijnej mobilności stażystów i przyczyniłoby się do stworzenia bardziej zintegrowanego rynku pracy UE. Jako że istnieje wyraźne niedopasowanie umiejętności oraz popytu/podaży na rynku pracy, promowanie mobilności geograficznej stażystów wewnątrz UE przyczyni się do ograniczenia bezrobocia strukturalnego. Opracowanie systemu staży zagranicznych jest kluczowym instrumentem dla osiągnięcia tego celu. Młodzi ludzie, którzy rozważają odbycie stażu w innym państwie członkowskim UE, powinni mieć jasny punkt odniesienia, aby mogli sprawdzić kryteria jakości oraz nie zostali zniechęceni przez niepewność związaną z formalnościami administracyjnymi, kwestiami prawnymi lub zobowiązaniami umownymi. Podejście na szczeblu UE jest także warunkiem wstępnym pod względem operacyjności dla rozszerzenia zakresu portalu EURES o przyuczanie do zawodu i staże, o co zwróciła się Rada Europejska w czerwcu 2012 r.¹⁵

5. KIERUNKI DZIAŁANIA UE

Komisja określiła możliwe kierunki działania UE, w odniesieniu do których chciałaby zgromadzić opinie partnerów społecznych, w tym opinie dotyczące możliwego rozpoczęcia negocjacji między nimi. Wszystkie kierunki działania UE – które można połączyć – są szczegółowo opisane w dokumencie analitycznym towarzyszącym niniejszemu komunikatowi.

Obecnie opinie wyrażone przez partnerów społecznych UE podczas pierwszego etapu konsultacji różnią się między sobą, jeśli chodzi o zawartość i formę takiej inicjatywy.

5.1. Ramy jakościowe dla staży

Komisja zapowiedziała w pakiecie dotyczącym zatrudnienia z kwietnia 2012 r.¹⁶, że złoży wniosek w sprawie ram jakości dla staży. Jeśli chodzi o wybór elementów jakości, które mają zostać przyjęte, na podstawie badania nt. staży i odpowiedzi przesłanych w ramach konsultacji publicznych i pierwszego etapu konsultacji społecznych Komisja określiła szereg zasad, które charakteryzują staże dobrej jakości. Mimo że te zasady wydają się obowiązywać ogólnie, mogłyby być dostosowane do rodzaju stanowiska/sektora oraz odzwierciedlać wielkość organizacji przyjmującej. Należy uwzględnić obciążenia dla MŚP związane z dostosowaniem do wymogów, ponieważ małe, a w szczególności mikroprzedsiębiorstwa, mogą mieć więcej problemów z zapewnieniem stażystom opieki pedagogicznej (lub innego wsparcia) na takim samym poziomie jak większe organizacje. Ponadto poziom zabezpieczeń oferowany stażystom nie powinien być wyższy niż poziom oferowany pracownikom.

¹⁵ EUCO 76/12, 28-29 czerwca 2012 r.

¹⁶ COM(2012) 173 z 18.4.2012.

Należy rozważyć włączenie do ram następujących elementów:

- **Umowa o staż:** punktem początkowym dla ram jakości jest zawarcie umowy o staż. Staż dobrej jakości powinien się opierać na pisemnej umowie między stażystą a organizacją przyjmującą (i, jeśli to możliwe, z organizacją szkoleniową), obejmującej takie aspekty jak cele zawodowe i cele nauki, czas trwania stażu, dzienny/tygodniowy czas pracy i, w stosownych przypadkach, zabezpieczenie społeczne i wynagrodzenie/rekompensatę kosztów.
- **Przejrzystość informacji:** prawa i obowiązki stażysty, pracodawcy, a w stosownych przypadkach, instytucji edukacyjnej. Aktualne informacje dotyczące przepisów prawnych i innych uregulowań, stosowanych na szczeblu europejskim i krajowym, powinny być łatwo dostępne w podobnym formacie dla wszystkich stron zaangażowanych w organizowanie staży i uczestniczenie w nich. Problemy z dostępem do wiarygodnych i kompletnych informacji na temat tych przepisów we wszystkich państwach członkowskich stanowią jedną z głównych przeszkód w organizowaniu staży zagranicznych.
- **Cele i treść:** staże powinny umożliwiać stażystom zdobycie w miejscu pracy umiejętności, które uzupełniałyby ich wiedzę teoretyczną. Głównym celem staży jest zwiększenie szans młodych ludzi na zatrudnienie oraz rozwój ich kariery zawodowej. Dla zwiększenia szans stażystów na zatrudnienie ważne jest, aby mieć jasno określone cele i oferować wysokiej jakości treści dydaktyczne.
- **Opieka nad stażystą i uznanie stażu:** należy zapewnić odpowiednie treści edukacyjne poprzez przydzielenie każdemu stażysty w organizacji przyjmującej osoby kierującej jego stażem lub opiekuna pedagogicznego. Osoba kierująca stażem powinna udzielać stażysty wskazówek dotyczących przydzielonych mu zadań, monitorować postępy oraz udzielać informacji na temat ogólnych procesów regulujących pracę w organizacji i stosowanych technik. Pod koniec stażu osoba taka powinna dokonać oceny wyników osiągniętych przez stażystę i przedstawić ją na przykład w formie listu referencyjnego. Ocena końcowa obejmująca takie aspekty jak czas trwania stażu, treści dydaktyczne, wykonane zadania, uzyskana wiedza, zdobyte umiejętności i kompetencje oraz ocena wyników, powinna zagwarantować, że staż będzie należycie uznawany przez pracodawców.
- **Czas trwania stażu:** aby nie dopuścić do zastępowania stałych miejsc pracy stanowiskami w ramach stażu, staże na wolnym rynku nie powinny zazwyczaj trwać dłużej niż przez określony okres, na przykład sześć miesięcy. Obowiązkowe staże zawodowe po ukończeniu studiów (np. dla lekarzy, prawników, nauczycieli) powinny być zwolnione z tego wymogu, jako że staże te charakteryzują się generalnie wysokim stopniem regulacji. Podobną kategorię stanowią programy staży wewnątrz organizacji ukierunkowane na zatrudnianie kadry kierowniczej wyższego szczebla, mające za zadanie przygotowanie stażystów do pracy w przedsiębiorstwie na stanowiskach kierowniczych.
- **Wielokrotne staże:** należy rozwiązać problem, jakim są staże odbywane kilkakrotnie u tego samego pracodawcy, np. poprzez ograniczenie możliwości zawierania nowej umowy o staż między tymi samymi stronami przed upływem pewnego okresu (np. 12 miesięcy) od wygaśnięcia poprzedniej umowy.

- **Przepisy dotyczące zabezpieczenia społecznego:** stażysta i organizacja przyjmująca muszą porozumieć się co do kwestii dotyczących zabezpieczenia społecznego. Obejmują one między innymi ubezpieczenie zdrowotne i ubezpieczenie od wypadków w miejscu pracy. Jeśli stażysta nie jest studentem¹⁷, organizacja przyjmująca i stażysta muszą wypełnić obowiązki związane z ubezpieczeniem, jak przewiduje prawo pracy w danym państwie. Innym rozwiązaniem może być zagwarantowanie w ustaleniach umownych, że ubezpieczenie będzie opłacone przez organizację przyjmującą lub stażystę.
- **Wynagrodzenie/rekompensata kosztów:** jeżeli stażysta i organizacja przyjmująca odnoszą wzajemne korzyści pod względem transferu wiedzy i nauczania, stosowny może być staż bezpłatny. Dlatego też wytyczne dotyczące wynagrodzenia/rekompensaty kosztów powinny stanowić, że w pisemnej umowie o staż należy jasno określić, jaka jest wysokość oferowanej rekompensaty kosztów lub wynagrodzenia, jeśli są one w ogóle przewidywane, biorąc pod uwagę fakt, że rekompensata kosztów / wynagrodzenie mogą odegrać istotną rolę w zapewnieniu dostępu do staży wysokiej jakości, a ostatecznie - do pewnych zawodów, (młodym) osobom znajdującym się w gorszej sytuacji społeczno-gospodarczej.
- **Podejście partnerskie:** w celu zwiększenia liczby staży wysokiej jakości pracodawcy i organizacje przyjmujące powinny pogłębić współpracę z publicznymi służbami zatrudnienia (w tym za pośrednictwem portalu EURES), innymi organami publicznymi, placówkami oświatowymi i instytucjami szkoleniowymi oraz pozostałymi pracodawcami, tak aby lepiej wykorzystać efekt synergii, ograniczyć koszty, dokonywać wymiany najlepszych praktyk, zwiększyć dopasowanie potrzeb organizacji i umiejętności stażystów itd.

Takie ramy jakości powinny być ograniczone do staży na wolnym rynku i powinny przybrać formę zalecenia (w oparciu o art. 292 i 153 TFUE), zgodnie z zapowiedziami w pakiecie dotyczącym zatrudnienia.

5.2. Znak jakości dla staży

Innym wariantem działania byłoby nadawanie znaku jakości organizacjom przyjmującym, placówkom oświatowym, służbom zatrudnienia lub innym właściwym podmiotom, które przestrzegają ram jakości lub też bardziej ograniczonego zestawu zasad dotyczących jakości. Można także rozważyć wprowadzenie znaku jakości dla konkretnych sektorów.

Możliwe są różne rozwiązania. W celu zminimalizowania kosztów dostosowania, znak jakości należy przyznawać organizacjom wypełniającym zasady jakości bez konieczności uprzedniego przeprowadzania kontroli lub ich sprawdzania, przy założeniu, że należycie uzasadnione skargi mogłyby doprowadzić do odebrania znaku. Dzięki temu możliwe byłoby zarządzanie znakiem przez niewielkie biuro zewnętrzne lub organizację zainteresowanych podmiotów. Znak jakości stanowiłby pozaprawne rozwiązanie kwestii jakości. Istnieje jednak

¹⁷ W większości państw członkowskich studenci są objęci zabezpieczeniem społecznym przez państwo lub placówkę oświatową, tj. są oni ubezpieczeni od zagrożenia zdrowia i wypadków, jeśli odbywają staż w trakcie studiów.

ryzyko, że jedynie kilka organizacji ubiegałoby się o przyznanie znaku, zwłaszcza z uwagi na to, że obecny popyt na staże przewyższa ich podaż. Ponadto wiele organizacji, które ubiegałyby się o znak, prawdopodobnie i tak już oferuje staże wysokiej jakości, tak więc nie rozwiązywałoby to w pełni istniejącego problemu.

5.3. Stworzenie informacyjnej strony internetowej

Kolejnym wariantem działania byłoby utworzenie strony internetowej zawierającej przegląd informacji dotyczących staży (w tym systematycznie aktualizowanych informacji dotyczących warunków staży i ram prawnych w każdym państwie członkowskim – jeśli to możliwe, w kontekście portalu EURES). Należycie zaprojektowana i przyjazna dla użytkownika strona internetowa umożliwiłaby łatwiejszy dostęp do informacji na temat krajowych przepisów dotyczących staży oraz dostępności różnego rodzaju staży w państwach członkowskich. Ograniczyłyby to koszty związane z poszukiwaniem staży, mogłyby usprawnić dopasowanie potrzeb i umiejętności, jak również mogłyby mieć pozytywny wpływ na dostępność kandydatów w przypadku staży zagranicznych. Z drugiej strony miałyby to jedynie ograniczony wpływ na jakość staży. Strona internetowa rozwiązałaby problem braku ogólnych informacji na temat standardów, lecz nie byłaby w stanie systematycznie dostarczać informacji dotyczących jakości poszczególnych oferowanych stanowisk, byłaby ona bowiem zależna od informacji zwrotnych na ten temat, które stażyści lub byli stażyści mogliby umieszczać na stronie.

5.4. Skutki wariantów działania

Wszystkie kierunki działania UE będą miały konkretne skutki, co opisano w dokumencie analitycznym towarzyszącym niniejszemu komunikatowi. Komisja byłaby wdzięczna za opinie partnerów społecznych dotyczących skutków zaproponowanych wariantów.

6. KOLEJNE KROKI

Ramy jakości mogłyby odegrać zasadniczą rolę w poprawie jakości staży w UE. Zachęcałyby one organizacje przyjmujące do oferowania większej liczby staży, które charakteryzowałyby się wysokiej jakości treściami dydaktycznymi i należytymi warunkami pracy oraz które rzeczywiście stanowiłyby kroki pomocne w wejściu na rynek pracy.

Komisja uwzględni wyniki niniejszych konsultacji w swoich dalszych działaniach mających na celu poprawę jakości staży. W szczególności może ona zawiesić takie działania, jeżeli partnerzy społeczni postanowią rozpocząć negocjacje między sobą w kwestiach o wystarczająco szerokim zasięgu. W innym wypadku Komisja będzie kontynuowała działania prowadzące do przyjęcia inicjatywy UE na rzecz wprowadzenia ram jakości dla staży, której towarzyszyć będzie stosowna ocena skutków.

7. PYTANIA DO PARTNERÓW SPOŁECZNYCH

W związku z tym Komisja pragnie uzyskać opinie partnerów społecznych dotyczące niżej wymienionych kwestii oraz oceny skutków preferowanego przez nich wariantu:

1. Czy uważają Państwo, że wariant opisany w części 5.1
 - mógłby stanowić możliwe do przyjęcia ramy, które rozwiązałyby problemy wymienione w Państwa odpowiedzi na pierwszym etapie konsultacji?
 - powinien być ograniczony jedynie do staży na wolnym rynku czy też powinien obejmować wszystkie rodzaje staży?
2. Jaka jest Państwa opinia na temat wariantów opisanych w częściach 5.2 i 5.3?
3. Czy partnerzy społeczni UE, na poziomie wielobranżowym lub sektorowym, są chętni do rozpoczęcia negocjacji opartych na elementach określonych w części 5.1 niniejszego komunikatu, w celu zawarcia porozumienia dotyczącego ram jakości dla staży na podstawie art. 155 TFUE?